

LIETUVOS
VYSTOMASIS
BENDRADARBIAVIMAS

Lietuvos vystomasis bendradarbiavimas

2013

Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo veiklai 2013 metai buvo ypatingi. Pirmąkart pirminkaudama Europos Sąjungos Tarybai, Lietuva įdėjo daug pastangų ir pasiekė, kad antrąjį 2013 metų pusmetį būtų priimti svarbūs teisės aktai, nustatantys Europos Sąjungos vystomosios pagalbos finansavimą 2014-2020 m. laikotarpiu, dokumentai, susiję su 11-tojo Europos plėtros fondo veikla ir ES vystomojo bendradarbiavimo darbotvarke po 2015 metų. Suintensyvėjo humanitarinės pagalbos teikimo koordinavimas tarp ES institucijų ir Jungtinių Tautų Organizacijos.

Lietuva toliau plėtojo dvišalį vystomąjį bendradarbiavimą su Rytų partnerystės šalimis – Baltarusija, Gruzija, Moldova ir Ukraina. Tvari plėtra ir teisės aktų derinimas su ES teisės aktais, demokratijos ir pilietinės visuomenės stiprinimas, parama jaunimo iniciatyvoms – tokie buvo reformų, 2013 metais vykdytų padedant Lietuvos specialistams Moldovoje, Ukrainoje, Gruzijoje ir Baltarusijoje, tikslai.

2013 metais Lietuva sėkmingai baigė aštuonerių metų Goro provincijos atkūrimo misiją Afganistane. Pasiektas tikslas – padidėjusi ekonominė ir socialinė Goro provincijos gerovė, ypač žemės ūkio, švietimo, sveikatos sektoriuose. Toliau Lietuva paramą Afganistano plėtrai teiks iš Kabulo.

Nuo 2009 metų Užsienio reikalų ministerija koordinuoja Lietuvos institucijų dalyvavimą ES Dvynių programoje. Ši programa - tai dar viena galimybė parodyti Europai ir pasauliui, kad Lietuva nori ir gali perduoti geriausių institucinių ir teisinių reformų patirtį. Lietuvos institucijos kasmet laimi vis daugiau programos projektų. Dažnėjančios Lietuvos pergalės rodo augantį partnerių pasitikėjimą ir pagarbą lietuvių gebėjimams.

2013 metais augo Lietuvos patirtis ir žinios, kurios bus panaudotos būsimose partnerystėse.

Turinys

Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programa 2002 - 2013 m.	4
2013 metų veiklos apžvalga	6
Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai prioritetai	8
2013 m. Lietuvos dvišalis vystomasis bendradarbiavimas	10
Afganistanas	12
Baltarusija	13
Gruzija	14
Moldova	15
Ukraina	16
Palestina, Tunisas	17
Lietuva Europos Sąjungos Dvynių programos projektuose	18
2013 m. Europos Sąjungos Dvynių programos projektai	20
Lietuvos visuomenei - apie vystomąjį bendradarbiavimą	22
Vystomojo bendradarbiavimo architektūra	23

Vystomojo bendradarbiavimo departamentas
Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija
J. Tumo-Vaižganto g. 2
LT-01511 Lietuva
projektai@urm.lt
www.urm.lt
www.orangeprojects.lt

Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai

BALTARUSIJA
235 PROJEKTAI

UKRAINA
72 PROJEKTAI

MOLDOVA
81 PROJEKTAS

GRUZIJA
137 PROJEKTAI

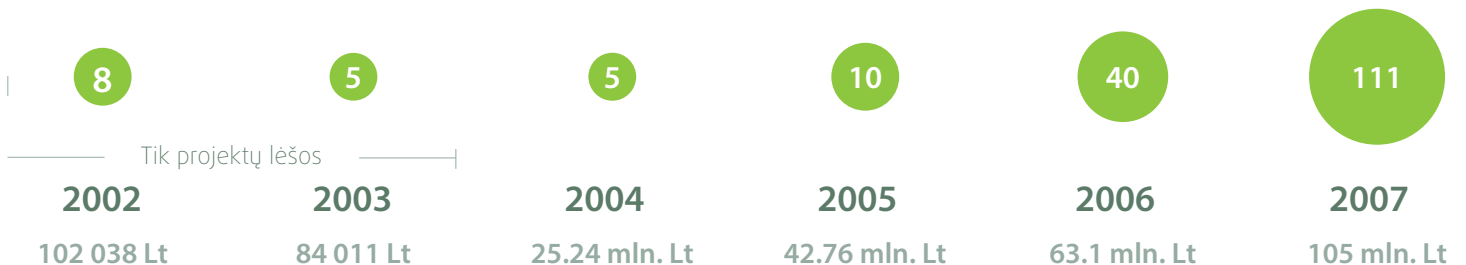
MAURITANIJA
1 PROJEKTAS

TUNISAS
2 PROJEKTAI

PALESTINA
4 PROJEKTAI

Projektų skaičius ir ofi

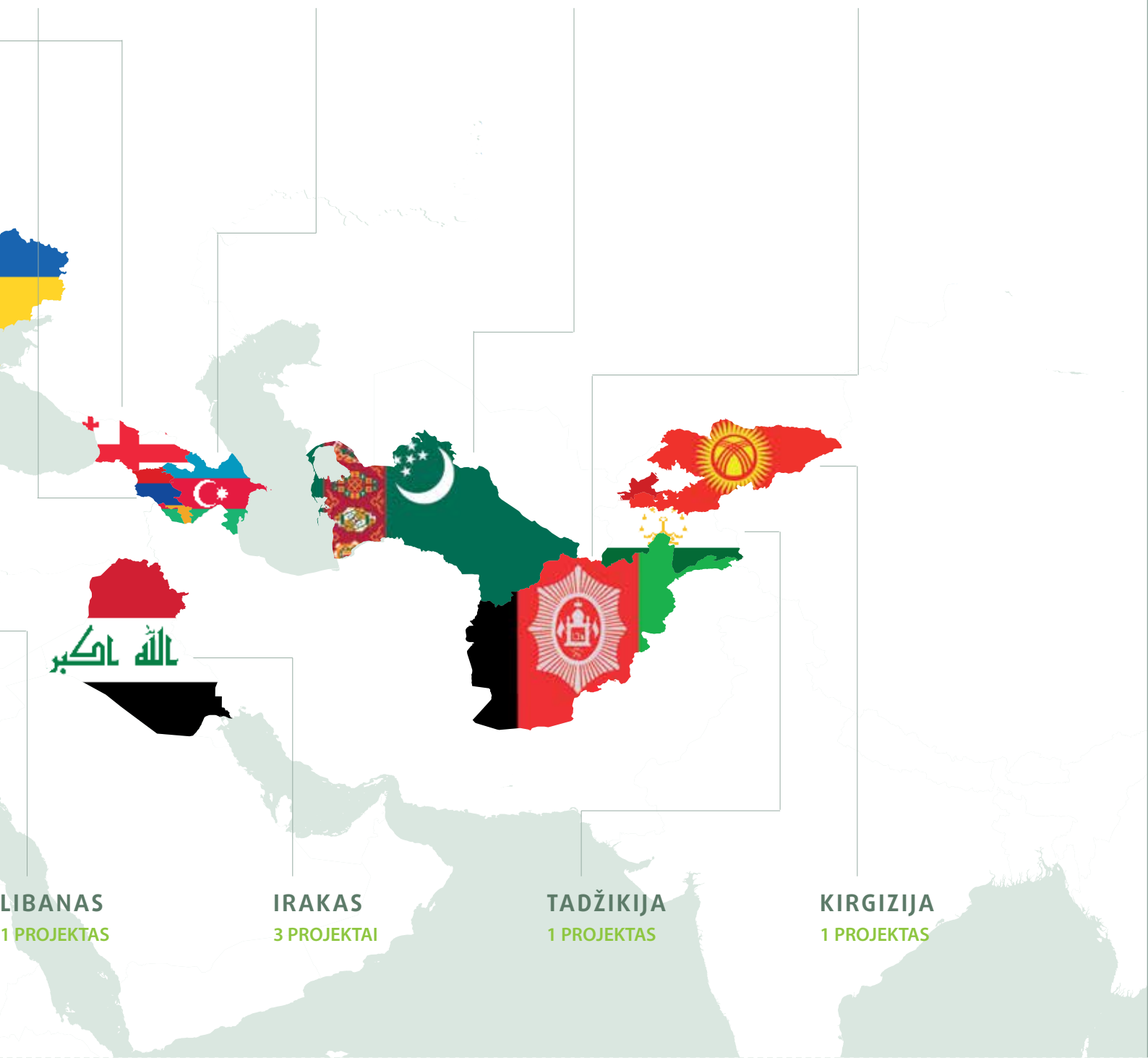
programa 2002-2013 m.

ARMĖNIJA
9 PROJEKTAI

AZERBAIDŽANAS
8 PROJEKTAI

TURKMĖNIJA
1 PROJEKTAS

AFGANISTANAS
226 PROJEKTAI

LIBANAS
1 PROJEKTAS

IRAKAS
3 PROJEKTAI

TADŽIKIJA
1 PROJEKTAS

KIRGIZIJA
1 PROJEKTAS

ciali parama vystymuisi

155

2008

119 mln. Lt

135

2009

104 mln. Lt

105

2010

97.4 mln. Lt

115

2011

129 mln. Lt

122

2012

138.5 mln. Lt

102

2013

130.98 mln. Lt

2013 metų veiklos apžvalga

Lietuva 2013 m. oficialiai paramai vystymuisi skyrė 130,98 mln. Lt, t.y. 0,11% bendrojo nacionalinio produkto (BNP). Oficiali parama vystymuisi (OPV) yra iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansuojama parama ir humanitarinė pagalba besivystančioms valstybėms ir teritorijoms, įtrauktoms į Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) paramos gavėjų sąrašą. Lietuva informaciją apie OPV kasmet teikia EBPO Paramos vystymuisi komitetui (angl. OECD/DAC - Organisation for Economic Co-operation and Development's Development Assistance Committee, www.oecd.org/dac/), kuris sudaro minėtą paramos gavėjų sąrašą.

65 % (85 mln. Lt) OPV Lietuva 2013 m. skyrė daugiašaliam vystomajam bendradarbiavimui – įmokai į Europos plėtros fondą (apie 12 mln. Lt), įnašui į bendrąjį ES biudžetą, panaudotam ES išorės politikai įgyvendinti (62 mln. Lt), įnašams į kitus fondus ir organizacijas (11 mln. Lt). Teikdama daugiašalę paramą Lietuva remia skurdžiausias pasaulio valstybes Afrikoje, Azijoje, Lotynų Amerikoje ir kituose regionuose.

35 % (beveik 46 mln. Lt) OPV Lietuva skyrė vystomojo bendradarbiavimo programos projektams Rytų partnerystės valstybėse, Afganistano Islamo Respublikoje ir kitose valstybėse, įtrauktose į EBPO paramos gavėjų sąrašą.

Apie 0,4 mln. Lt Lietuva skyrė humanitarinei pagalbai: Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūrai (angl. UNHCR – United Nations Refugee Agency, www.unhcr.org), Jungtinių Tautų Pasaulio maisto programai (angl. UN WFP – United Nations World Food Programme, www.wfp.org); Jordanijos Vyriausybei (paramai Sirijos pabėgėliams) ir Filipinų Respublikos nacionalinei nelaimių rizikos mažinimo ir valdymo tarybai.

Užsienio reikalų ministerijos OPV sudarė beveik 28 mln. Lt (daugiausiai – įmoka į Europos plėtros fondą ir lėšos dvišaliams projektams Rytų partnerystės valstybėse ir Afganistane). Krašto apsaugos ministerijos OPV dalis – beveik 27 mln. Lt, panaudoti užsienio studentų mokymosi išlaidoms ir Afganistano Goro provincijos atkūrimo grupės veiklai. Finansų ministerijos OPV sudarė 4,4 mln. Lt (daugiausiai – įmoka Tarptautinei vystymosi agentūrai (angl. IDA – International Development Agency), kuri yra Pasaulio banko fondas, skirtas labiausiai skurstantiems pasaulio gyventojams remti). Švietimo ir mokslo ministerijos OPV sudarė 3,1 mln. Lt (daugiausiai – lėšos valstybinėms stipendijoms užsienio studentams Lietuvoje). Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos OPV sudarė 2,7 mln. Lt (daugiausiai – įmokos Pabėgėlių priėmimo centrui Rukloje išlaikyti ir Tarptautinei darbo organizacijai (angl. ILO – International Labour Organisation). Aplinkos, Žemės ūkio ir Sveikatos apsaugos ministerijų, Muitinės departamento

OPV – apytikriai po 1 mln. Lt (daugiausiai – įmokos į tarptautines organizacijas ir fondus).

Baltarusijoje, Moldovoje, Ukrainoje ir Gruzijoje 2013 metais Lietuva toliau įgyvendino dvišalius projektus teisinių ir socialinių reformų srityse. Dvišaliai projektai, skatinantys jaunimą kurti pilietinę visuomenę, buvo vykdomi Palestinoje ir Tunise.

2013 m. Provincijos atkūrimo grupės misija baigė savo veiklą Afganistane. Veiklos rezultatai – Goro provincijoje veikia 3 kartus daugiau ligoninių ir 2 kartus daugiau sveikatos priežiūros centrų; gyventojų sveikatą prižiūri 9 kartus daugiau gydytojų, padaugėjo mokyklų, o į jas susirenka 2,5 karto daugiau moksleivių, ypač padaugėjo moksleivių mergaičių.

Ypatingas dėmesys įgyvendinant projektus 2013 m. buvo skirtas moterų teisėms ir lygioms galimybėms Rytų partnerystės ir Demokratijų bendrijos valstybėse propaguoti. Projektai, kuriuose

Lietuvos OPV 2013 m. pagal sritis, litais

62 mln.

Įnašas į ES biudžetą

29 mln.

Dvišaliai projektai

12 mln.

Įnašas į Europos plėtros fondą

11 mln.

Įnašai į kitas tarptautines organizacijas ir fondus

11 mln.

Administracinės išlaidos

3,4 mln.

Stipendijos, mokymosi išlaidos, parama išveivijai

2 mln.

Pabėgėlių priėmimo centro Rukloje išlaikymui

0,4 mln.

Humanitarinė pagalba

dalyvavo apie 1000 moterų, skatino moterų socialinį aktyvumą, mokslinę, edukacinę ir kultūrinę veiklą, verslumą. Toliau buvo remiami neformalaus tarptautinio tinklo plėtra ir interneto tinklalapis www.womenindemocracy.org.

2013 m. toliau plėtėsi Lietuvos dalyvavimas ES Dvynių programoje, kurios įgyvendinimą Lietuvoje koordinuoja Užsienio reikalų ministerija. Į programą įsitraukė 7 naujos Lietuvos institucijos, parengta 19 projektinių pasiūlymų, laimėti 9 pasiūlymai. Net 5 laimėti projektai buvo parengti individualiai, be partnerių iš kitų ES valstybių. 2013 m. Lietuva ES Dvynių programos projektus sėkmingai įgyvendino Armėnijoje, Azerbaidžane, Gruzijoje, Juodkalnijoje, Kroatijoje, Moldovoje, Turkijoje ir Ukrainoje.

Vystomasis bendradarbiavimas - svarbi Lietuvos užsienio politikos dalis. Per antrąjį 2013 metų pusmetį, Lietuvai pirmąkart istorijoje pirmininkaujant ES Tarybai, buvo sėkmingai įgyvendinti užsibrėžti vystomojo bendradarbiavimo veiklos prioritetai – pa-

tvirtinta 2014–2020 m. ES finansinė perspektyva, priimti svarbūs vystomojo bendradarbiavimo dokumentai, kurie padės parengti naująją vystomojo bendradarbiavimo po 2015 m. darbotvarkę, susitarta dėl veiksmingesnio humanitarinės pagalbos koordinavimo tarp pagalbos teikėjų. Lietuva aktyviai dalyvavo Jungtinių Tautų Organizacijos veikloje ir taip prisidėjo prie veiksmingos globalios paramos vystymui sistemos kūrimo ir suderintų pastangų remti mažiausiai išsivysčiusius regionus.

Bendradarbiaujant su švietimo įstaigomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, Lietuvos visuomenė supažindinta su lietuviškomis ir pasaulinėmis vystomojo bendradarbiavimo aktualijomis. Surengta įvairaus pobūdžio viešųjų renginių – konferencijų, diskusijų, kuriuose pristatyta Lietuvos patirtis ir rekomendacijos, kaip spręsti pereinamojo laikotarpio problemas.

ES valstybių narių OPV, eurais

Pagal 2014 m. gegužės 19 d. ES Tarybos išvadas dėl 2014 m. metinės ataskaitos EVT dėl ES paramos vystymuisi tikslų (doc. 9989/14)

2013 m.			2015 m. įsipareigojimai		
ES valstybė narė	mln. EUR	% BNP	ES valstybė narė	mln. EUR	% BNP
Jungtinė Karalystė	13 468	0,72	Vokietija	20 996	0,70
Vokietija	10 590	0,38	Prancūzija	15 428	0,70
Prancūzija	8 568	0,41	Jungtinė Karalystė	14 961	0,70
Švedija	4 392	1,02	Italija	11 306	0,70
Nyderlandai	4 094	0,67	Ispanija	7 306	0,70
Italija	2 450	0,16	Švedija	4 557	1,00
Danija	2 206	0,85	Nyderlandai	4 499	0,70
Belgija	1 718	0,45	Belgija	2 843	0,70
Ispanija	1 656	0,16	Danija	2 748	1,00
Suomija	1 081	0,55	Austrija	2 328	0,70
Austrija	882	0,28	Suomija	1 448	0,70
Airija	619	0,45	Lenkija	1 346	0,33
Portugalija	365	0,23	Graikija	1 293	0,70
Lenkija	357	0,10	Portugalija	1 163	0,70
Liuksemburgas	324	1,00	Airija	1 015	0,70
Graikija	230	0,13	Rumunija	500	0,33
Čekija	160	0,11	Čekija	458	0,33
Rumunija	101	0,07	Liuksemburgas	348	1,00
Vengrija	91	0,10	Vengrija	322	0,33
Slovakija	64	0,09	Slovakija	249	0,33
Slovėnija	45	0,13	Kroatija	217	0,33
Lietuva	39	0,11	Bulgarija	140	0,33
Bulgarija	37	0,10	Lietuva	125	0,33
Kroatija	32	0,07	Slovėnija	118	0,33
Estija	23	0,13	Latvija	87	0,33
Kipras	19	0,11	Estija	66	0,33
Latvija	18	0,08	Kipras	51	0,33
Malta	14	0,20	Malta	24	0,33
ES 15 iš viso	52 643	0,44	ES 15 iš viso	92 238	0,72
ES 13 iš viso	1 000	0,10	ES 13 iš viso	3 704	0,33
ES 28 iš viso	53 643	0,41	ES 28 iš viso	95 942	0,69

Lietuvos pirmininkavimas
ES Tarybai 2013

Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai prioritetai vystomojo bendradarbiavimo politikoje

PASIRENGIMAS NAUJAJAI VYSTOMOJO BENDRADARBIAVIMO DARBOTVARKEI

Vystomojo bendradarbiavimo srityje daug dėmesio skirta vystymosi darbotvarkei po 2015 m., kai baigsis Tūkstantmečio vystymosi tikslams įgyvendinti skirtas laikas ir prasidės nauja vystomojo bendradarbiavimo darbotvarkė.

Specialiajame Jungtinių Tautų renginyje dėl Tūkstantmečio vystymosi tikslų peržiūros, vykusiame 2013 m. rugsėjo 25 d. Niujorke, ES Tarybai pirmininkaujantis Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius pažymėjo, kad vystymosi po 2015 m. darbotvarkė turi būti paremta lygybės ir teisingumo, demokratijos ir gero valdymo principais, teisės viršenybe ir atskaitingumu. Turi būti mobilizuoti visi išteklių – viešieji ir privatūs, vidaus ir tarptautiniai. Jie turi būti panaudoti taikai ir saugumui, lyčių lygybei ir moterų teisėms stiprinti. 2013 m. gruodžio 12 d. ES Vystomojo bendradarbiavimo taryboje buvo priimtos Tarybos išvados dėl skurdo panaikinimo ir tvaraus vystymosi po 2015 m. finansavimo.

Antrąjį 2013 m. pusmetį buvo baigtos derybos ir patvirtintas susitarimas dėl ES vystomojo bendradarbiavimo instrumentų 2014–2020 m. laikotarpiu. Iki Lietuvos pirmininkavimo pradžios ekspertai buvo sutarę tik dėl maždaug 5% vystomojo bendradarbiavimo reglamento, kuriuo apibrėžiamas ES vystomojo bendradarbiavimo paramos finansavimas 2014–2020 m., teksto. ES Tarybos Vystomojo bendradarbiavimo darbo grupė (CODEV) buvo atsakinga už trišales derybas su Europos Parlamento Vystymosi komitetu ir Europos Komisija. Per Lietuvos pirmininkavimą įvyko 11 ekspertų lygio ir 4 politinio lygio trišaliai dialogai. Paskutiniame buvo patvirtintas politinis kompromisas. Sutartame reglamente apibrėžtas didžiausias ES išorės finansinis instrumentas, numatantis apie 20 mlrd. EUR skyrimą tvaraus vystymosi darbotvarkei. Prioritetinės instrumento taikymo sritys – žmogaus teisės, demokratija ir geras valdymas, aplinkosauga ir klimato kaitos poveikio mažinimas, tvarus ekonomikos augimas. Pagal šį instrumentą dvišalę paramą ES teiks tik mažiausiai išsivysčiusioms valstybėms, tarp jų yra Vidurinės Azijos valstybės ir Afganistanas. Kitos, įskai-

tant Rytų partnerystės valstybes, paramą galės gauti iš kitų (geografinių, sektoriinių) instrumentų, skirtų daugiašalėms problemoms spręsti.

Buvo priimti svarbūs vystomojo bendradarbiavimo dokumentai, susiję su paramos Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno šalių finansavimu 2014–2020 m. laikotarpiu ir santykiais su Užjūrio šalimis ir teritorijomis: ES Tarybos sprendimas dėl Europos plėtros fondo valdymo pereinamojo laikotarpio priemonių nuo 2014 m. sausio 1 d., kol įsigalios vidaus susitarimas dėl 11-tojo Europos plėtros fondo; ES Tarybos išvados dėl politikos suderinamumo vystymosi labui, dėl ES paramos demokratiniam valdymui bei dėl ataskaitos dėl vystymosi ir išorės paramos politikos įgyvendinimo; ES Tarybos sprendimas dėl Užjūrio šalių ir teritorijų asociacijos su ES. Suderinti 11-tojo Europos plėtros fondo reglamentai.

2013 m. per Lietuvos pirmininkavimą ES Tarybai buvo priimta ES Tarybos pozicija dėl 2015 metų paskelbimo Europos vystomojo bendradarbiavimo metais.

REFORMŲ LAIKOTARPIO PATIRTIES PERDAVIMAS

Reformų laikotarpio patirties panaudojimas vystomajame bendradarbiavime buvo viena prioritetinių Lietuvos ES pirmininkavimo temų. Lietuva turi sukaupusi turtingą perėjimo prie demokratijos ir rinkos ekonomikos patirtį, todėl siekta užtikrinti Europos Komisijos 2012 m. spalio 3 d. komunikato „ES parama tvariems pokyčiams prie demokratijos pereinančiose šalyse“ ir šiuo klausimu 2013 m. sausio 31 d. patvirtintų ES Tarybos išvadų tęstinumą. Lietuva inicijavo Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės dėl Tvarių pokyčių prie demokratijos pereinančiose šalyse parengimą. Nuomonė paskelbta 2013 m. spalio 16 d. ir gruodžio 7 d. pristatyta Europos parlamente.

VEIKSMINGA HUMANITARINĖ PAGALBA

Svarbus Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai uždavinys – siekti humanitarinės pagalbos teikimo veiksmingumo ir geresnės sąveikos tarp pagalbos teikėjų: tarp ES valstybių narių ir Europos Komisijos ir tarp ES ir Jungtinių Tautų Organizacijos (JT), kuri yra pagrindinė humanitarinės pagalbos teikimo koordinatore.

Didžiausias dėmesys buvo teikiamas Sirijai ir jos kaimynėms – Libanui, Jordanijai, Irakui, Turkijai ir Egiptui. Dėl konflikto Sirijoje smarkiai suintensyvėjo ES institucijų – Tarybos, Europos Komisijos generalinių direktoratų ir Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) – bendradarbiavimas. Sirijos konfliktui sureguliuoti buvo reikalingi sprendimai įvairiose srityse (politinėje, saugumo, cheminio ginklo naikavimo ir kt.). Buvo mobilizuojama pagalba kaimyninių valstybių institucijoms priimti didžiulius Sirijos pabėgėlių srautus, pradėta ruošti atkurti šalį.

Nemažai dėmesio buvo skirta pagalbos Filipinuose teikimui koordinuoti, analizuojama humanitarinė padėtis Centrinėje Afrikos Respublikoje ir kitose krizių vietose. Nepamirštos užsitęsusių krizių valstybės, kurioms humanitarinė pagalba yra gyvybiškai būtina: Mianmaras, Pakistanas, Gazos ruožas ir Palestina, kitos. Aktyviai bendradarbiauta su pagalbą teikiančiomis organizacijomis – Pasaulio maisto programa, UNICEF, Tarptautine Raudonojo Kryžiaus konfederacija, JT pabėgėlių biuru, nevyriausybių organizacijų, dirbančių humanitarinėje srityje, konsorciumu VOICE, Norvegijos pabėgėlių fondu.

Vienas svarbiausių Lietuvos ES pirmininkavimo metu padarytų darbų – baigtos derybos su Europos Parlamentu dėl ES humanitarinės pagalbos savanorių reglamento. Reglamentas nustato ES savanorių rengimo ir siuntimo į trečiąsias pasaulio valstybes teisinę bazę. Naująja iniciatyva siekiama išplėsti Europos Sąjungos veiklą humanitarinės pagalbos srityje, padaryti pagalbą matomesnę, taip pat parengti pagalbą gaunančias valstybes taip, kad jos būtų pajėgios tinkamai reaguoti prasidėjus humanitarinei krizei. Taip humanitarinė pagalba taptų veiksmingesnė ir labiau atitiktų realius nukentėjusiųjų poreikius.

PIRMININKAVIMO RENGINIAI

Lietuva pirmininkaudama ES organizavo kelis didelius viešus renginius apie pereinamojo laikotarpio reformų patirties perdavimą besivystančioms šalims.

Per Europos vystymosi dienas 2013 m. lapkričio 26–27 d. Briuselyje organizuoti du renginiai: aukšto lygio diskusija „Pereinamojo laikotarpio patirties panaudojimas vystomojo bendradarbiavimo darbotvarkėje po 2015 metų“ ir ekspertų seminaras dėl privataus sektoriaus įtraukimo į vystomąjį bendradarbiavimą. Renginių dalyviai diskutavo apie galimybes ir būdus, kaip panaudoti ES valstybių narių pereinamojo laikotarpio patirtį besivystančiose šalyse, kuriose planuojamos arba vyksta politinės, socialinės ir ekonominės reformos. Diskusijose dalyvavę Liberijos ir Etiopijos ministrai patvirtino žinių ir ekspertizės poreikį, siekiant užtikrinti veiksmingesnę vystomąją pagalbą jų šalims.

2013 m. rugsėjo 6–8 d. Vilniuje Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai proga surengta trečioji tarptautinė jaunųjų lyderių akademija „Demokratijos vystymasis Europos Rytų partnerystės šalyse: iššūkiai ir galimybės“. Lietuvos politikai kartu su politologais, jaunimu, NVO atstovais ir žmogaus teisių gynėjais iš Armėnijos, Azerbaidžano, Baltarusijos, Estijos, Gruzijos, JAV, Lietuvos, Moldovos, Serbijos, Ukrainos, Vengrijos ir Vokietijos diskutavo apie demokratinę transformaciją Rytų Europos regione, valstybių patiriamus iššūkius ir galimus problemų sprendimus.

2013 m. lapkričio 27–29 d. Vilniuje buvo surengta konferencija „Rytų partnerystės šalių pilietinės visuomenės vaidmens stiprinimas sprendimų priėmimo procese“. Renginyje diskutavo Rytų partnerystės ir ES šalių ekspertai, pilietinės visuomenės atstovai – iš viso 378 dalyviai ir 211 žiniasklaidos atstovų. Tiesioginę konferencijos transliaciją stebėjo apie 7000 žiūrovų įvairiose šalyse. Konferenciją rėmė Europos Komisija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija ir Nacionalinis demokratijos fondas (JAV, www.ned.org).

2013 m. Lietuvos dvišalis vystomasis bendradarbiavimas

Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programa

Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ir p...

Parama pilietinei visuomenei

1,012,762 Lt 29.3 %

Administracinių ir institucinių gebėjimų stiprinimas

636,272 Lt 18.4 %

Parama ekonominiams ir socialiniams vystymuisi, sveikatos apsaugai ir švietimui

611,201 Lt 17.7 %

Parama kaimo plėtrai, žemės ūkio efektyvumo didinimui

427,999 Lt 12.4 %

Visuomenės informavimo
projektai
9%

Afganistanas
30%

Regioniniai
(Rytų partnerystės)
projektai
20%

Tunisas **1%**
Palestina **1%**

Ukraina
6%

Moldova
5%

Gruzija
9%

Baltarusija
19%

AFGANISTANAS

22 PROJEKTAI
1,043,177 Lt

paramos demokratijai projektai pagal sritis

Visuomenės
informavimas

334,001 Lt 9.7 %

Parama bendro istorinio ir
kultūrinio paveldo
puoselėjimui

191,317 Lt 5.5 %

Lyčių lygybės ir moterų
socialinio aktyvumo
skatinimas

186,914 Lt 5.4 %

Kultūrinis
bendradarbiavimas

59,766 Lt 1.7 %

Afganistanas

SĖKMINGAI ĮGYVENDINTA PROVINCIJOS ATKŪRIMO MISIJA GORE

2013 metais Lietuva baigė aštuonerius metus trukusią Goro provincijos atkūrimo grupės misiją. Lietuvos vystomasis bendradarbiavimas su Afganistanu toliau bus tęsiamas ir koordinuojamas iš Kabulo.

Žemės ūkio produktų gamyba ir kaimo plėtra

43 Goro provincijos Žemės ūkio ir irigacijos departamento specialistai, Čagčarano žemės ūkio mokyklos atstovai, vietos ūkininkai buvo apmokyti taikyti pažangius ūkininkavimo metodus, jiems parengta mokomoji medžiaga ir rekomendacijos apie pašarų asortimento plėtrą, kaip išvengti ir

gydyti galvijų, avių ir ožkų ligas, tinkamą gyvulių priežiūrą, sūrių gamybą, gamybos infrastruktūros ir asmens higienos reikalavimus. Ūkininkams perduota 200 kg pašarinių augalų sėklų, 2000 dozių antimikrobinių medžiagų užkrečiamųjų ir neužkrečiamųjų ligų gydymui, 100 komplektų gyvulių gydymui reikalingų specialiosios apsaugos priemonių. Žemės ūkio ir irigacijos departa-

mentui perduotas sūrių gamybos įrenginys.

Kartu su partneriais iš JAV surengtų mokymų metu 260 Čagčarano rajono bendruomenių šeimų buvo mokomos sėklinių bulvių paruošimo, sveikų augalų identifikavimo, derliaus nuėmimo ir sandėliavimo įgūdžių (50 proc. mokymų dalyvių – moterys). Parengta mokomoji medžiaga apie bulvių kultivavimą ir sandėliavimą. Įrengta 13 demonstracinių sėklinių bulvių sandėlių, o už bendruomenių lėšas įrengti 126 papildomi sandėliai. 20 moterų iš skurdžiausių Čagčarano rajono šeimų apmokytos prižiūrėti paukščius, juos lesinti, skiepyti. Moterys gavo po 20 vištų ir po paukštidę.

520 šeimų, iki tol vandenį nešiojusių iš tolimų šaltinių, aprūpintos vietiniu geriamuoju vandeniu, iškasus 5 geria-

mojo vandens šulinius Goro provincijoje ir įrengus vandens rezervuarą, užtvankas ir vandens pralaidas Goro provincijos rajonuose.

Sveikatos apsauga, kultūros paveldo apsauga ir pilietinė visuomenė

Siekiant pagerinti sveikatos apsaugos padėtį, 25 Goro provincijos gyventojai apmokyti slaugos pradmenų ir akušerijos, pediatrijos, pooperacinės priežiūros. Šių mokymų dalyviai pasirengė laikyti nacionalinį Afganistano sveikatos ministerijos egzaminą slaugos sertifikatui gauti, kuris suteikia teisę įsidarbinti provincijos ligoninėje ar rajoninėse klinikose. 400 moterų surengti higienos ir šeimos planavimo kursai.

Parengta į UNESCO Pavojuje esančio pasaulio paveldo sąrašą įtraukto Džamo minareto renovacijos galimybių studija. Joje įvertintos minareto ir aplinkinės teritorijos archeologijos paminklų konservavimo ir prevencinių priemonių panaudojimo galimybės.

Goro provincijoje surengti seminarai moterims apie jų teises, ypač teisę dalyvauti rinkimuose.

Regioninis bendradarbiavimas

Veterinarinių mokymų metu Afganistano, Tadžikistano, Pakistano ir Kirgizijos atstovams Lietuvos ekspertai pristatė Lietuvoje veikiančią maisto ir pašarų kontrolės sistemą, pasidalijo inspektavimo patirtimi, aptarė problemas, susijusias su importuojamo į ES negyvūninio maisto sauga ir kokybe. Vizito Lietuvoje metu specialistai lankėsi Nacionaliniame maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institute, Kauno maisto ir veterinarijos tarnyboje, Valstybinėje augalininkystės tarnyboje, Medininkų pasienio kontrolės poste, negyvūninio maisto ir pašarų įmonėse, kuriose įdiegtos savikontrolės sistemos.

Perduodama aviacijos saugos standartų įgyvendinimo patirtį, Lietuva parėmė Afganistano aviacijos saugos priežiūros institucijų pastangas pertvarkyti civilinės aviacijos

sistemą pagal tarptautinės aviacinės saugos standartus. Lietuvos ekspertai parengė pažymėjimų ir leidimų išdavimo procedūrų tobulinimo gaires ir seminaro Kabule metu jas pristatė Afganistano oro linijų ir civilinės aviacijos saugumą užtikrinančių įstaigų specialistams.

Baltarusija

DIDŽIAUSIAS DĖMESYS – JAUNOSIOS BALTARUSIŲ KARTOS LAVINIMUI

2013 m. Baltarusijoje įgyvendinti projektai prisidėjo prie įvairių visuomenės grupių aktyvinimo ir jų kompetencijų stiprinimo, jaunimo iniciatyvų ir bendradarbiavimo skatinimo, socialinės atskirties mažinimo, bendro istorinio ir kultūrinio paveldo saugojimo ir populiarinimo, institucinių gebėjimų stiprinimo.

Jaunimas ir pilietinė visuomenė

2013 metais pilietinės visuomenės stiprinimo, jaunimo iniciatyvose dalyvavo per 300 jaunų žmonių, iš jų jauniausiam buvo 2 metai. Viena tokių iniciatyvų - jau septintą kartą surengtas Baltarusijoje ir kitose Europos valstybėse studijuojančių baltarusių suvažiavimas. Suvažiavime buvo įsteigtas „Globalių Baltarusijos lyderių“ tinklas, vieniantis jaunus Baltarusijos profesionalus.

Parama jaunimui skiriama ir per Lietuvoje veikiančią Europos humanitarinį universitetą (EHU), kuris tęsia baltarusių akademinės bendruomenės tradicijas ir ugdo naują, demokratijos vertybes puoselėjančią Baltarusijos jaunimo kartą. Tai yra vienintelis universitetas, veiklą vykdančias tremtyje ir sudarantis sąlygas savo studentams ir dėstytojams akademiniam ir kasdieniniam gyvenimui naudoti baltarusių kalbą. 2013 m. EHU baigė 191 bakalauro ir 53 magistro studijų absolventai. Dauguma universiteto

absolventų savo ateitį sieja su Baltarusija. Lietuva EHU remia kartu su Europos Komisija, Šiaurės Ministrų Taryba, Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, Norvegija, Suomija, Švedija, Danija, Lenkija ir kitomis šalimis.

Socialinio aktyvumo skatinimas, kultūrinis bendradarbiavimas ir bendro paveldo puoselėjimas

Baltarusijoje jau keleri metai vykdomi projektai socialinei atskirčiai tarp visuomenės grupių mažinti ir tolerancijai didinti. 2013 m. apmokyta 480 projektų dalyvių - neįgalieji, jų tėvai ir pedagogai, taip pat šiose srityse veikiančių Baltarusijos nevyriausybinių organizacijų atstovai.

2013 m. įgyvendintais projektais kultūros, švietimo ir mokslo srityse Lietuva siekė stiprinti abiejų valstybių atstovų bendradarbiavimą. Projektuose dalyvavo per 700 dalyvių. Didelio visuomenės susidomėjimo sulaukė Baltarusijos litvakų kultūros ir religijos paveldo - sinagogų - tyrinėjimai. Bendradarbiaujant abiejų šalių istorikams buvo išleista knyga apie Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę ir kazokus, kunigaikščio Mykolo Kleopo Oginskio kultūrinį, istorinį ir muzikinį paveldą populiarinantys leidiniai. Įvyko Baltarusijos tyrinėtojų kongresas „Baltarusija – Šiaurinė dimensija“.

Institucijų gebėjimų stiprinimas

Lietuvos maitinės departamento, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pareigūnai ir Kauno apskrities archyvarai savo patirtimi, teorinėmis ir praktinėmis žiniomis dalijosi su Baltarusijos kolegomis, stiprindami jų institucinius gebėjimus. Projektų metu buvo apmokyti 74 Baltarusijos pareigūnai.

PARAMA ŠVIETIMUI IR SVEIKATOS APSAUGAI REGIONUOSE

Gruzija vis daugiau dėmesio skiria veiksmingai administracinei ir institucinei veiklai. Gruzijos regionuose buvo vykdomi turizmo, infrastruktūros renovacijos, medicinos plėtros projektai.

Regionų plėtra

Ozurgečio rajone yra daug turizmui tinkamų objektų. Panevėžio kolegijos Rokiškio filialas parengė turizmo vadybos mokymų programą 5 Ozurgečio rajono atstovams Lietuvoje. Programą sudarė teorinis kursas ir vizitai į Rokiš-

čio, Zarasų, Ignalinos rajonus, Vilniaus ir Panevėžio miestų turizmo informacinius centrus ir turizmo objektus. Grįžę Gruzijos atstovai savo ruožtu surengė žinių perdavimo seminarus Ozurgečio rajono turizmo sferos darbuotojams.

Plėtojant turizmo paslaugas Batumio mieste buvo įdiegta Lietuvoje pagaminta žuvies rūkykla. 10 žuvininkystėje užsiimančių žmonių apmokyti ja naudotis ir rūkyklą pritaikyti kaimo turizmo paslaugų plėtrai. 5 Adžarijos atstovai lankėsi Lietuvoje - Žemės ūkio ministerijoje, Šalčininkų, Trakų, Aukštadvario, Plungės ir Vilniaus bendrovėse, kur susipažino su kaimo turizmo paslaugų, žuvininkystės ir maisto gamybos sektorių veikla.

Chašuris – miestas vakarinėje Gruzijoje. Būtent čia dvi Gruzijoje veikiančios ambasados - Japonijos ir Lietuvos - renovavo vaikų darželio infrastruktūrą. Šį vaikų darželį lanko apie 200 vaikų. Lietuvos ambasada finansavo darželio kiemo atnaujinimo darbus - buvo nupirktos ir įrengtos

naujos sūpynės, sutvarkytos žaidimo aikštelės, pastatyta nauja tvora, pasodinta gėlių. Taip pat buvo finansuoti 16 darželyje dirbančių auklėtojų bei mokytojų tobulinimosi kursai.

Gurijos rajone ir Adžarijoje 100 įvairios specializacijos gydytojų – kardiologų, kardiochirurgų, anesteziologų, reanimatologų – dalyvavo Lietuvos specialistų surengtuose mokymuose apie širdies ir kraujagyslių ligų prevenciją, kardiologinę diagnostiką ir gydymą.

Kvemo Kartli ir Kacheti rajonuose surengti mokymai apie strateginio planavimo procesus, visuomenės dalyvavimą savivaldoje ir bendruomenių raidą. Organizuotas 5 Gruzijos atstovų vizitas į Klaipėdos ir Plungės rajonų savivaldybes, kur įvyko susitikimai su vietos bendruomenėmis. Užmegzti kontaktai žada tolesnį savivaldybių bendradarbiavimą.

Švietimas ir pilietinė visuomenė

Remiantis Lietuvos bibliotekų modernizavimo patirtimi ir dalyvaujant ekspertams iš Lietuvos, įvertinta Gruzijos viešųjų bibliotekų situacija, aptarta, kaip kiekviena biblioteka ir valstybė galėtų prisidėti prie modernios bibliotekos kūrimo. Įvyko 3 seminarai Gruzijoje, surengtas 3 dienų darbo vizitas į Lietuvą trims iniciatyvinės grupės nariams, parengtas Gruzijos viešųjų bibliotekų plėtros gairių dokumentas anglų ir gruzinių kalbomis.

Skatinant lyčių lygybę ir emancipaciją Gruzijos visuomenėje, 4 Gruzijos atstovai, suinteresuoti moterų ir vyrų lygių galimybių institucinių mechanizmų tobulinimu, buvo supažindinti su Lietuvos ir ES moterų ir vyrų lygybės instituciniais mechanizmais. Susitikimų metu išanalizuota moterų ir vyrų lygybės institucinių mechanizmų padėtis Gruzijoje ir pateiktos rekomendacijos dėl tolesnių veiklos kryptių. Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpiu Gruzijos ekspertai Vilniuje dalyvavo aukšto lygio ES konferencijoje apie institucinius moterų ir vyrų lygybės mechanizmus.

VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO STIPRINIMAS, DĖMESYS SOCIALINĖMS PROBLEMOMS

2013 metais Lietuvos bendradarbiavimas su Moldova prisidėjo prie Moldovos savivaldybių ir kitų institucijų veiklos atitikties ES reikalavimams gerinimo. Kartu su partneriais vykdyti projektai stiprino žmogaus teises ir pilietinę visuomenę, skatino savivaldybių ir regioninę plėtrą, prisidėjo prie šalyje vykdomų teisinių reformų. Parengta daugiau nei 150 ekspertų, padėta kurti dvi viešojo sektoriaus duomenų bazes.

Institucijų gebėjimų stiprinimas

5 dienų mokomojo vizito Lietuvoje metu 4 specialistai iš Moldovos žemės ūkio ir maisto pramonės ministerijos ir jai pavaldžios Maisto saugos tarnybos susipažino su Lietuvoje veikiančia maisto ir veterinarinio audito sistema, ES ir tarptautiniais reikalavimais. Baltijos agroverslo instituto ekspertai su mokymų dalyviais pasidalijo šios sistemos kūrimo ir palaikymo pagal ES acquis patirtimi. Moldovos delegacija lankėsi Žemės ūkio ministerijoje, Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje, maisto pramonės įmonėse, kuriose veikia savikontrolės sistemos.

Lietuva toliau padėjo Moldovai įgyvendinti teisinės sistemos reformą. 2013 m. Lietuvoje buvo surengtas Moldovos ir Lietuvos teisininkų forumas. Forume, vykusiame Molėtuose, Nacionalinės teismų administracijos mokymų centre, dalyvavo 10 Moldovos teisinių institucijų atstovų. Renginyje nustatytos esminės probleminės sritys ir pasiūlyti sprendimai: teismų sistemos reformos būtinybė, korupcijos prevencija, pagalbos nusikaltimų aukoms mechanizmo sukūrimas, lygių galimybių užtikrinimas. Ieškant sprendimų buvo remiamasi Lietuvos teisine patirtimi. Siekiant užtikrinti stabilią naujai sukurtos už teisėjų drausminę atsakomybę ir etiką atsakingos institucijos veiklą, į Moldovą vyko Lietuvos teismo ekspertai. Šio vizito metu Lietuvos patirtis buvo perduota 40-čiai Moldovos Respublikos teisinės sistemos atstovų.

Organizuoti 2 renginiai Moldovos vietos savivaldai stiprinti – seminaras Moldovos savivaldybių atstovams finansų valdymo klausimais Kišiniove, kuriame dalyvavo 30 dalyvių, ir mokomasis vizitas į Lietuvą 6 Moldovos savivaldybių vadovams ir savivaldybių kongreso atstovams. Renginių dalyviai susipažino su europine vietos savivaldos finansų valdymo praktika ir Lietuvos patirtimi, atstovavimo vietos savivaldos interesams nacionaliniame politikos formavimo procese praktika. Moldovos atstovai toliau bendradarbiaus su Lietuva ir plėtos tarptautinius ryšius. Tuo tikslu sukurta Moldovos savivaldybių tarptautinių ryšių duomenų bazė.

Socialinė apsauga

Lietuvos ambasada Kišiniove didžiausią dėmesį skyrė našlaičių, vaikų iš socialiai remtinių šeimų problemoms ir vaikų teisių gynimo klausimams, buvo viena iš tarptautinės konferencijos „Children victims of violence: systemic approach in prevention and protection“ Kišiniove organizatorių. Konferencijos metu vyko praktiniai užsiėmimai. Per juos ekspertės iš Lietuvos kartu su Moldovos teisininkais, vaikų psichologais ir psichoterapeutais nagrinėjo konkrečius vaikų teisių pažeidimų ir seksualinės prievartos atvejus. Ambasada taip pat prisidėjo prie Padniestrės našlaičių, benamių vaikų ir vaikų iš socialinės rizikos šeimų duomenų bazės kūrimo. Naudotis duomenų baze, kuri veikia Padniestrės socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, išmokyta 30 ministerijos darbuotojų.

EUROPINĖS TAPATYBĖS STIPRINIMAS

Atsižvelgdama į Ukrainos siekį spartinti eurointegracinius procesus, Lietuva rėmė projektus muitinės reformų, nacionalinės paramos žemės ūkio administravimo ir tvarios energetikos planavimo srityse, teikė paramą demokratinei pilietinei visuomenei vystyti ir lyčių lygybei stiprinti. Eurointegracinės patirties perdavimas Ukrainos institucijoms ir visuomenei, regionų ir savivaldybių bendradarbiavimas artina Ukrainą prie tarptautinių standartų ir stiprina jos ryšius su ES.

Institucijų gebėjimų stiprinimas

Lietuviai jau ne vienerius metus padeda ukrainiečiams įgyvendinti muitinės reformas, susijusias su prekybos palengvinimu, modernizavimu ir prekybos sąlygų su ES valstybėmis suvienodinimu. 2013 metais Kijeve ir Lvove 60 muitininkų išsamiai supažindinti su ES tarifiniu prekių

klasifikavimu, tarifinio prekių klasifikavimo kontrolės priemonėmis ir metodais. Per praktinius seminarus Lietuvoje 8 Ukrainos muitininkai stebėjo Lietuvos muitininkų atliekamus tarifinio prekių klasifikavimo kontrolės veiksmus ir laboratorinius tyrimus.

Lietuvos muitinės ekspertų komanda, identifikavusi keletą itin komplikuočių šios srities klausimų Ukrainos muitinėje, parengė rekomendacijas, kaip juos spręsti.

2013 metais pradėtas Lietuvos nacionalinės mokėjimo agentūros (NMA) ir Ukrainos agrarinės politikos ir maisto

ministerijos bendradarbiavimas, kurio tikslas – skaidresnis nacionalinės paramos žemės ūkiui administravimas ir kontrolė. Lietuvos ekspertai ukrainiečius supažindino su mokėjimo agentūroms ES taikomais akreditacijos reikalavimais, susijusiais su paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai administravimo kontrole. Praktinių užsiėmimų Lietuvoje metu 7 specialistai iš Ukrainos lankėsi NMA struktūriniuose padaliniuose ir atliko praktines užduotis, susipažino su naujausiomis patikrų vietoje atlikimo technologijomis. Be to, Lietuvos ekspertai parengė gaires dėl galimybės Ukrainos agrarinės politikos ir maisto ministerijos praktikoje taikyti ES paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai kontrolės reikalavimus.

Siekdami sustiprinti Ukrainos vietos valdžios gebėjimus tvarios energetikos srityje, ekspertai iš Lietuvos supažindino ukrainiečius su tvarios energetikos planavimo patirtimi ir poveikiu aplinkai. 125 savivaldos ir NVO atstovams Černigovo regione pristatyta Merų pakto įgyvendinimo ir tvarios energetikos veiksmų planų rengimo praktika Lietuvos ir kitų Europos šalių miestuose. 8 ukrainiečių delegacija Lietuvoje dalyvavo susitikimuose su savivaldos ir regioninių energetikos agentūrų atstovais, mokymų ir diskusijų metu tobulino žinias energetikos planavimo ir efektyvumo srityse.

Pilietinė visuomenė

Įgyvendinant demokratijos ir pilietinės visuomenės stiprinimo iniciatyvas, Lvove surengta vieša diskusija (daugiau kaip 50 dalyvių), skirta ES ir Ukrainos asociacijos sutarčiai ir Lietuvos pirmininkavimui ES Tarybai pristatyti. Visuomenė buvo skatinama domėtis eurointegracijos iššūkiais, atkreiptas žiniasklaidos dėmesys į eurointegracinių reformų ir demokratiškus procesus problemas šalyje. Taip pat sukurta ir Krymo televizijoje transliuota laida, skirta Ukrainos eurointegraciniams siekiams remti. Filmavimo darbai vyko Briuselyje, Kryme (per Lietuvos dienas) ir Vilniuje (per ES Rytų partnerystės viršūnių susitikimą).

Pasinaudojant Lietuvos patirtimi užtikrinti lygias galimybes pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms, buvo pagerinti Černigovo, Černivcų ir Vinicos regionų visuomeninių organizacijų, atstovaujančių moterims su negalia, gebėjimai kovoje su darbo teisių pažeidimais ir diskriminacija. Nevyriausybinėse organizacijose, įdarbinimo centrų ir žiniasklaidos atstovai supažindinti su tokios kovos praktika Lietuvoje. 15 moterų su negalia suteikta atstovavimo darbo santykiuose ir pilietinių teisių gynimo žinių. Jos yra kompetentingos perteikti įgytas žinias kitoms neįgalioms moterims. Surengti 9 neformaliojo ugdymo metodika paremti asmeninio tobulėjimo mokymai, 21 paskaita įsidarbinimo tematika, organizuotos 3 darbų mugės. Veiklose dalyvavo daugiau nei 500 moterų su negalia. Be to, dviejuose Donecko sritys miestuose surengti mokymai moterims (35 dalyvės) apie nuosavo verslo steigimą ir vystymą. Jie padidino moterų asmenines socialines kompetencijas ir paskatino teikti savitarpio pagalbą.

Palestina, Tunisas

JAUNIMUI - APIE PILIETINĖS VISUOMENĖS KŪRIMĄ

2013 m. Lietuva Palestinoje ir Tunise įgyvendino po vieną projektą. Tai ketvirtas Lietuvos projektas Palestinoje ir antras Tunise.

Tunise vykusioje politikos mokykloje Lietuvos ir kitų šalių ekspertai dalijosi teorinėmis ir praktinėmis žiniomis apie pereinamojo laikotarpio teisingumą, supažindino Tuniso kolegas su demokratinės politinės sistemos ir pilietinės visuomenės ugdymu ir stiprinimu. Mokymuose dalyvavo 25 Tuniso politikai.

Lietuva remia Palestinos jaunimo pilietiškojo įgūdžių stiprinimą ir skatina jaunimą aktyviau dalyvauti šalies gyvenime, kurti demokratišką, žiniomis grįstą visuomenę. Specialistai iš Lietuvos, naudodamiesi neformaliojo ugdymo metodais, Palestinoje surengė mokymus berniukų mokykloje „Arab Institute“ (24 berniukai), „Al Quds“ universitete (18 studentų), nevyriausybiniame organizacijoje „Vision

Alliance for Arts and Culture“ (17 dalyvių). Užsiėmimų metu pasiūlytos jaunimui ir bendruomenei aktualių projektų idėjos (geriausios iš jų ir praktiškai realizuojamos), parengti jų aprašymai ir numatyti veiksmai, padėsiantys šiuos projektus įgyvendinti. Vizito pabaigoje specialistai iš Lietuvos kartu su partneriais bei apmokytomis jaunimo grupėmis dalyvavo renkant alyvuoges - pilietiškojo stiprinimo per neformalųjį ugdymą praktinėje veikloje.

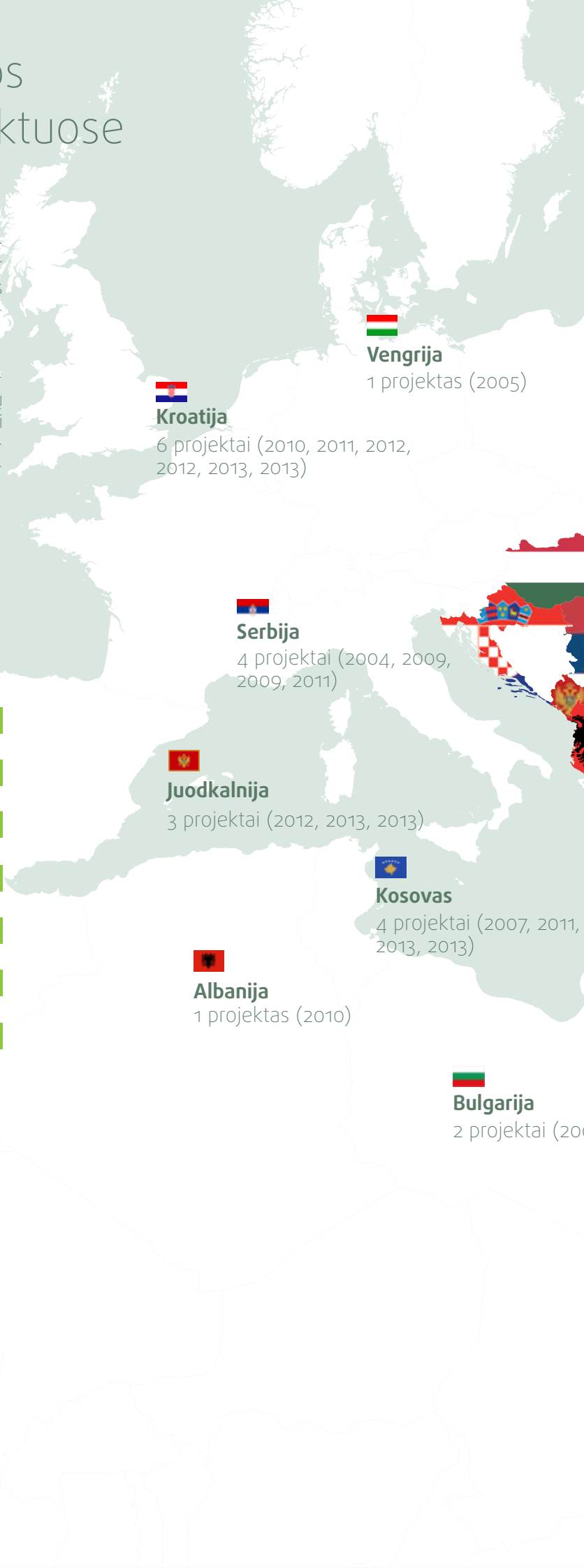
Lietuva Europos Sąjungos Dvynių programos projektuose

ES Dvynių programa – tai Europos Komisijos iniciatyva padėti šalims paramos gavėjoms stiprinti administracinius ir institucinius gebėjimus per šalies paramos teikėjos patirties perdavimą giminingoms šalies paramos gavėjos institucijoms, įgyvendinančioms reformas.

Užsienio reikalų ministerija yra nacionalinė ES Dvynių programos koordinatore, aktyviai viešinti naujus Dvynių projektus tarp Lietuvos institucijų, skatinanti jas dalyvauti projektuose ir perduoti Rytų partnerystės ir Balkanų valstybėms, besirenjančioms narystei ES, pereinamojo laikotarpio patirtį.

ES Dvynių programoje projektus įgyvendinusios Lietuvos institucijos

Institucija	Projektų skaičius
Centrinė projektų valdymo agentūra	15
Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	6
Finansų ministerija	4
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	3
Specialiųjų tyrimų tarnyba	3
Susisiekimo ministerija	3
Muitinės departamentas	2
Vyriausybės kanceliarija	2
Valstybinė ne maisto produktų inspekcija	2
Nacionalinė mokėjimo agentūra	2
Vyriausioji rinkimų komisija	1
Valstybės kontrolė	1
Užsienio reikalų ministerija ir kt.	1

Rumunija
1 projektas (2007)

Ukraina
3 projektai (2010, 2013, 2013)

Gruzija
1 projektas (2010)

Moldova
2 projektai (2010, 2010)

Azerbaidžanas
4 projektai (2008, 2008, 2012, 2012)

Makedonija
3 projektai (2010, 2013, 2013)

Armėnija
3 projektai (2011, 2011, 2010)

07, 2009)

Egiptas
1 projektas (2011)

Turkija
5 projektai (2006, 2007, 2011, 2013, 2013)

2013 m. Europos Sąjungos Dvynių programos projektai

2013 m. itin išaugo Lietuvos institucijų susidomėjimas ES Dvynių programa. Į programos įgyvendinimą įsitraukė 7 naujos institucijos (Valstybinė kelių transporto inspekcija, Švietimo ir mokslo ministerija ir Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras, Vyriausioji rinkimų komisija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Darbo birža, Užsienio reikalų ministerija). Parengta 19 projektinių pasiūlymų ir pasiektas per metus laimėtų projektų rekordas – 9. Po 2 projektus laimėta Makedonijoje, Kroatijoje ir Juodkalnijoje, po 1 projektą – Kosove, Turkijoje ir Ukrainoje.

PARAMA ARMĖNIJAI TEISĖS AKTŲ IR STANDARTŲ SUDERINAMUMO SRITYSE

2013 metais Armėnijoje Lietuvos institucijos įgyvendino 3 Dvynių programos projektus – konkurencingumo stiprinimo, vartotojų teisių apsaugos ir muitinės kontrolės srityse.

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba kartu su vyresniuoju partneriu – Vokietijos federalinės ekonomikos ir technologijos ministerija – 2013 m. vasario mėnesį baigė 2 metų trukmės projektą „Konkurencijos ir valstybės pagalbos įstatymų įgyvendinimo stiprinimas Armėnijoje“. 9 Konkurencijos tarybos atstovai iš Lietuvos rengė konsultacijas, mokymus ir seminarus konkurencijos ir valstybės pagalbos įstatymų leidimo ir įgyvendinimo srityse Armėnijos konkurencijos institucijai.

Spalio mėnesį baigtas įgyvendinti dvejų metų trukmės projektas „Rinkos ir vartotojų teisių apsaugos inspekcijos gebėjimų stiprinimas ir suderinimas su ES standartais“. Projektą įgyvendino Valstybinė ne maisto produktų inspekcija kaip jaunesnioji Jungtinės Karalystės institucijos „NI-CO“ partnerė.

2012-2013 m. projektą „Parama Armėnijos valstybinei pajamų tarnybai muitinės procedūrų kontrolės srityje, remiantis geriausia ES šalių praktika“ kartu su partneriais iš Suomijos vykdė Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos. Šis projektas yra pirmasis, kurį Armėnijoje laimėjo Lietuvos institucijos vadovaujamas tarptautinis konsorciumas (Lietuva buvo vyresnioji partnerė, Suomija – jaunesnioji). Atrankoje Lietuvai ir Suomijai teko varžytis su Austrija, Graikija, Italija, Danijos ir Estijos institucijų konsorciumu.

AZERBAIDŽANAS – VIENAS SOLIDŽIAUSIŲ LIETUVOS PARTNERIŲ ES DVYNIŲ PROGRAMOJE

2013 m. Azerbaidžane buvo įgyvendinami 2 ES Dvynių programos projektai radiacinės saugos ir turizmo skatinimo srityse.

2012 m. pradėtas projektas Azerbaidžano branduolinės ir radiacinės saugos infrastruktūrai stiprinti. Azerbaidžano ypatingųjų situacijų ministerija projekto partneriais pasirinko Lietuvos radiacinės saugos centrą kartu su Centrine projektų valdymo agentūra. Lietuvos ekspertai padėjo kolegoms parengti nacionalinę radiacinės saugos strategiją, teikė rekomendacijas dėl Azerbaidžano nacionalinės teisinės bazės suderinamumo su ES ir tarptautiniais radiacinės saugos standartais. Įgyvendinant projektą sukurta nauja radiacijos kontrolės sistema, sudaryta reagavimo branduolinės avarijos atveju schema, surengtos avarinės parengties pratybos.

Turizmo sektoriaus reformai remti 2013 m. Azerbaidžanas pasitelkė Austrijos ir Lietuvos (kaip jaunesniojo projekto partnerio) konsorciumą. Įgyvendinant projektą su Azerbaidžano kultūros ir turizmo ministerija glaudžiai bendradarbiauja Lietuvos valstybinis turizmo departamentas. Panaudojant Lietuvos ir Austrijos patirtį kuriamos naujos rekreacinės erdvės, steigiamas turizmo fondas, plečiamos kultūrinio turizmo galimybės. Lietuvos ekspertai su Azerbaidžano kurorto Naftalano atstovais dalijasi sėkmingo Druskininkų kurorto plėtros patirtimi. Šio 15 mėnesių trukmės Dvynių projekto veiklos bus vykdomos iki 2014 m. vidurio.

JUODKALNIJAI – KONSULTACIJOS PANAUDOJANT PARAMĄ ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTRAI

2013 m. Olandijos, Lietuvos ir Estijos konsorciumas pradėjo įgyvendinti ES Dvynių programos projektą, skirtą juodkalnijos gebėjimams administruoti paramą žemės ūkiui ir kaimo plėtrai pagal IPARD (angl. Instrument for Pre-Accession Assistance in Rural Development) programą ugdyti. Per projektui įgyvendinti numatytus pusantrų metų jame dalyvaus daugiau kaip 30 įvairių sričių specialistų iš Olandijos, Lietuvos ir Estijos. Lietuvos nacionalinė mokėjimo agentūra, kaip jaunesnysis šio projekto partneris juodkalnijoje, dalijasi patirtimi sėkmingai panaudojusi 2002–2006 metais daugiau kaip pusę milijardo litų SAPARD (angl. Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) paramą.

KOSOVAS PARTNERE VĖL RENKASI LIETUVĄ

2013 m. baigtas antras Kosovo maisto saugumo ir veterinarijos sistemos reorganizuoti skirtas ES Dvynių programos projektas, kurį, kaip ir pirmą projektą, būdama jaunesniąja Vokietijos partnere, įgyvendino Lietuvos valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba. Vokiečių ir lietuvių partnerių bendradarbiavimas su Kosovu prasidėjo 2007 m. Abu Dvynių projektai truko po 2 metus. Kosovo institucijų pasirinkimas reformuoti maisto ir veterinariją kontrolių remiantis Vokietijos ir Lietuvos patirtimi rodo veiksmingą Lietuvos ir Vokietijos konsorciumo bendradarbiavimą ir puikų Lietuvos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos veiklos vertinimą.

KROATIJOJE YPAČ VERTINAMA LIETUVOS INSTITUCIJŲ PATIRTIS IR PARAMA

Projektas ES sanglaudos fondų valdymui gerinti, kuriame dalyvavo Lietuvos ir Vengrijos institucijos, ES Dvynių programos veiklos ataskaitoje buvo išrinktas 2013 metų sėkmės istorija. Puikiai vertindama Lietuvos finansų ministerijos ir Centrinės projektų valdymo agentūros (CPVA) darbą, Kroatija renkasi bendradarbiauti su jomis ir toliau. CPVA Kroatijoje yra iš viso laimėjusi 6 projektus, o Finansų ministerija – 2.

2013 m. Kroatijos nacionalinei ES reikalų koordinavimo sistemai stiprinti iš 9 pateiktų pasiūlymų išrinktas Lietuvos užsienio reikalų ministerijos ir CPVA parengtas pasiūlymas.

MOLDOVOJE SĖKMINGAI ĮGYVENDINTI BENDRI JUNGTINĖS KARALYSTĖS IR LIETUVOS PROJEKTAI

2013 m. dalyvaujant Lietuvos institucijoms įgyvendinti du ES Dvynių programos projektai Moldovoje – maisto saugos ir vartotojų apsaugos klausimais. Projektuose Lietuva dalyvavo kaip jaunesnioji Jungtinės Karalystės partnerė.

Beveik dvejus metus Lietuvos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ir Valstybinės augalininkystės tarnybos ekspertai dalyvavo kuriant Moldovos nacionalinę maisto saugos agentūrą, tobulinant jos darbuotojų gebėjimus planuoti agentūros veiklą, maisto produkcijos standartų kontrolę, rizikos prevenciją. Rezultatas – efektyvus Moldovos nacionalinės maisto saugos agentūros darbas, keliantis gamintojų sąmoningumą naudojant pesticidus ir trąšas. Tokiu būdu prisidedama prie aplinkos taršos mažinimo, užtikrinama geresnė Moldovoje vartotojus pasiekiančių maisto produktų kokybė, saugoma vartotojų sveikata.

Dvynių projektas Moldovos vartotojų apsaugos inspekcijai remti vyko pusantrų metų. Moldovoje įdiegtas Lietuvoje taikomas Valstybinės ne maisto produktų saugos inspekcijos (VNMPŠI) ir maitinės bendradarbiavimo modelis. Didelės įtakos gerinant Moldovos inspekcijos darbuotojų gebėjimus ir jų darbo efektyvumą turėjo VNMPŠI žaislų ir elektros prietaisų saugos ekspertų pagalba ir mokymai.

PAGALBA UKRAINAI REFORMUOJANT ŽEMĖS ŪKIO TEISINĘ BAZĘ

Nuo 2013 metų Lietuva remia Ukrainos žemės ūkio paskirties žemės rinkos plėtrą. Lietuvos žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos ir Registrų centras kaip jaunesnieji Olandijos ir Vokietijos partneriai projekte dirbs dvejus metus. Projektu siekiama padaryti Ukrainos žemės ūkio paskirties žemės rinką skaidresnę, sustiprinti jos teisinę bazę ir kontrolę.

Lietuvos visuomenei - apie vystomąjį bendradarbiavimą

2013 metais įgyvendinti 7 projektai, skirti Lietuvos visuomenei apie vystomojo bendradarbiavimo aktualijas Lietuvoje ir pasaulyje informuoti.

Išleista vystomojo švietimo metodinė ugdomoji priemonė (2 leidiniai ir kompaktinis diskas), surengti 3 mokomieji seminarai mokiniams ir mokytojams apie vystomąjį bendradarbiavimą, organizuoti Europos vystymosi savaitės renginiai, įdiegti 2 žaidimai virtualioje erdvėje, leidžiantys jaunimui savarankiškai domėtis vystomuoju bendradarbiavimu, transliuota 30 radijo laidų apie vystomąjį bendradarbiavimą, atliktos 3 visuomenės nuomonės apklausos.

2013 m. gegužės 18 d. Klaipėdoje vykusioje Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės šventėje visuomenė supažindinta su Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo veikla Afganistano Goro provincijoje. Renginio lankytojams buvo pristatyti Goro provincijoje su Lietuvos parama įgyvendinti vystomojo bendradarbiavimo projektai, afganų kultūra – dari kalbos rašmenys, afganiški apdarai, užkandžiai ir gėrimai, vaizdo ir fotografinė medžiaga. Afganistano Goro provincijos atkūrimo grupės civilinės veiklos rezultatai ir partnerystės su Afganistanu perspektyvos taip pat buvo pristatyti spalio 9 d. Seime surengtoje konferencijoje.

Didelio visuomenės susidomėjimo sulaukė dokumentinio kino festivalis „Ad Hoc: Nepatogus Kinas 2013“, kurį rėmė Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programa. Vienuolikoje Lietuvos miestų parodyti 42 dokumentiniai filmai ir organizuoti edukaciniai renginiai apie besivystančių šalių problemas sulaukė 14 700 žiūrovų. Projekto svetainėje www.nepatoguskinas.lt apsilankė 25 500 internetų.

Sukurta Lietuvos nevyriausybių organizacijų, dirbančių vystomojo bendradarbiavimo srityje, duomenų bazė www.pagalba.org/partnerships. Lankytojai bazėje gali rasti informacijos apie nevyriausybines organizacijas ir jų įgyvendintų projektų aprašymus.

2013 m. Eurobarometro apklausos Lietuvoje duomenimis (apklausti 1023 asmenys):

81% apklaustųjų mano, kad yra labai svarbu padėti besivystančių šalių gyventojams;

48% mano, kad Europos Sąjunga turi tesėti pažadą padidinti paramą besivystančioms šalims;

7% mano, kad Europos Sąjunga turi teikti dar didesnę paramą besivystančioms šalims, negu yra pažadėjusi;

pagrindiniai vystomojo bendradarbiavimo tikslai po 2015 metų turėtų būti: ekonomikos augimas (**47%** apklaustųjų), sveikatos priežiūra (**38%**); energetika (**29%**).

Vystomojo bendradarbiavimo architektūra

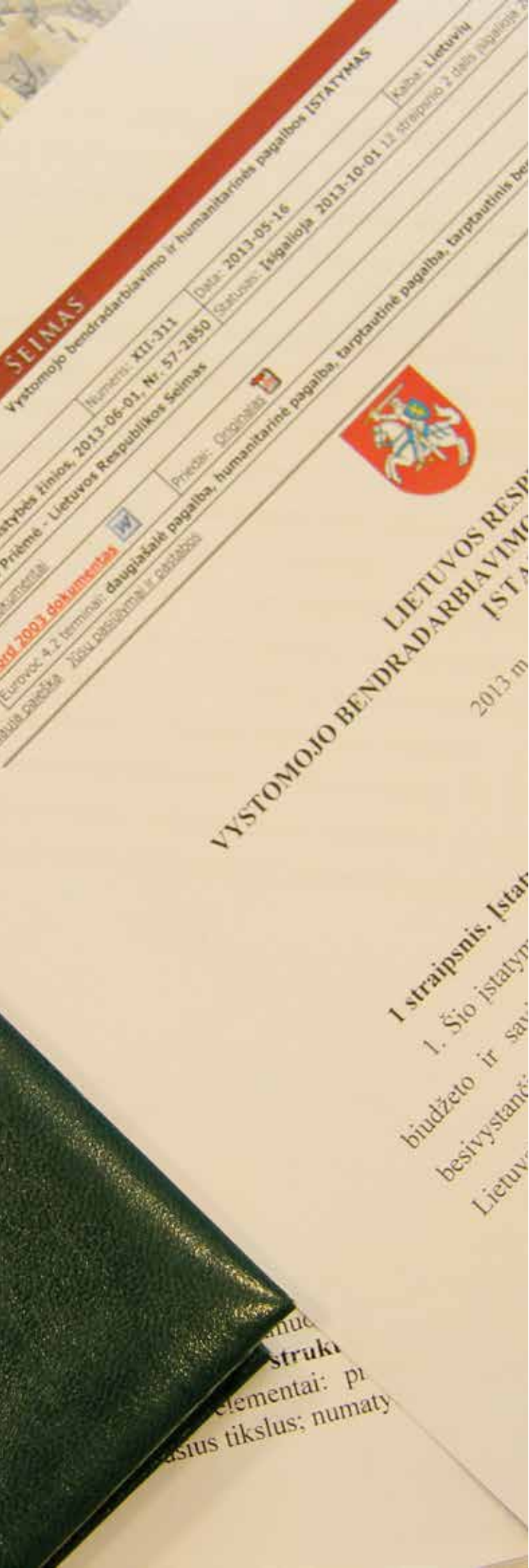
naujas įstatymas, naujos galimybės

2013 m. buvo priimtas Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos įstatymas (toliau – Įstatymas), kuriuo pirmą kartą valstybės lygmeniu buvo reglamentuota vystomojo bendradarbiavimo veikla ir humanitarinės pagalbos teikimas.

Įstatymas atvėrė plačias galimybes visoms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms bendradarbiauti su šalimis partnerėmis remiant jų ilgalaikį ir darnų vystymąsi.

Buvo apibrėžti Lietuvos teikiamos humanitarinės pagalbos tikslai, principai ir būdai. Įstatymas į naują lygmenį iškėlė Nacionalinę vystomojo bendradarbiavimo komisiją. Jos narių gretas papildė vystomojo bendradarbiavimo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų atstovai. Šios Komisijos tikslas, įtvirtintas Įstatyme, – koordinuoti vystomojo bendradarbiavimo veiklą, siekiant Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo politikos suderinamumo.

2013 m. taip pat buvo parengti Įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų – Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų „Dėl Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, „Dėl Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų humanitarinės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, „Dėl Lietuvos Respublikos vystomojo bendradarbiavimo 2014 – 2016 metų politikos kryptių patvirtinimo“ ir „Dėl Nacionalinės vystomojo bendradarbiavimo komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“ – projektai, kuriuos priėmus 2014 m. bus baigta kurti nauja Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo architektūra.

Partneriai:

Asociacija „Young Leaders Forum“
Asociacija „Lietuvos žmogaus teisių centras“
Asociacija „Nacionalinė nevyriausybių vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platforma“
Asociacija „Nematerialaus turto fondas“
Asociacija „Parliamentary Forum for Democracy“
Asociacija „Viešieji interneto prieigos taškai“
Dieviškių technologijų ir verslo mokykla
Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos
Jakovo Bunkos labdaros ir paramos fondas
Klaipėdos rajono savivaldybės administracija
Labdaros ir paramos fondas „Voluntas“
Lietuvos darbo birža
Lietuvos pramonės, prekybos ir amatų rūmų asociacija
Lietuvos Respublikos finansų ministerija
Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba
Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija
Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos
Europos reikalų ir Pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai departamentai
Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė
Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija
Lietuvos savivaldybių asociacija
Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendrija „Pagava“
Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas
Mokslų ir studijų stebėsenos ir analizės centras
Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos
Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos
Nacionalinė teismų administracija
Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos
Neformaliojo švietimo asociacija „Jaunimo akademija“
NVO „Catholic Relief Services“ (JAV)
NVO „Dobrochyn Center“ (Ukraina)
Panevėžio rajono savivaldybės administracija
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos
Radiacinės saugos centras
Registru centras
Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus
Rokiškio rajono savivaldybės administracija
Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos Pasieniečių mokyklos Branduolinio saugumo kompetencijos centras

Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos
Valstybinė kelių transporto inspekcija prie Susisiekimo ministerijos
Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba
Valstybinė ne maisto produktų inspekcija prie Ūkio ministerijos
Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos
VšĮ Baltijos agroverslo institutas
VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra
VšĮ Demokratinė iniciatyvų centras
VšĮ Europos integracijos studijų centro filialas Lvoje
VšĮ Europos socialinio fondo agentūra
VšĮ Istorinės atminties akademija
VšĮ Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Institutas
VšĮ Lietuvos viešojo administravimo institutas
VšĮ Lygių galimybių plėtros centras
VšĮ Metų projektai
VšĮ Nacionalinės plėtros institutas
VšĮ New Ideas
VšĮ Rytų Europos studijų centras
VšĮ Vienaragių šilas
VšĮ Žydų kultūros ir informacijos centras
Vilniaus universiteto Lyčių studijų centras
Visuomeninė pagalbos ir labdaros organizacija „Lietuvos Kolpingo draugija“
Vytauto Didžiojo universitetas

ir kitos šalių partnerių valstybinės institucijos ir nevyriausybinės organizacijos